

0-16

K34/115

Ser 138

A13/8/115

M. R. Masete

(2) Names and uses of trees.

1/5

1

Maina a dithlare le dienywa tsa tsona

2

Mogo ona o enywa mago gape ke mehuta e meraro e ya go fela a o se ne thlaloganyo o ka se ke wa lemoga gore ke mehuta e mentsi. Mehuta ewe še ya mego wa mathomo ke mogoboe wa bobedi ke motshetlo wa boraro ke mothogolo ona o swanele mego e mengwe ka dienywa tsa ona ka gore o enywa mago a ona ka fase miding ya ona a mangwe a enywa gedimo fela motho mo a fithlago ona o thoma go lebella gedimo le fase gore a kgethe mago a a ratago fela go tse fa a gedimo a fase a tletse metsi le mabu gape le go tonya.

Monthlo le ona o ne le dienywa tsa go thusa batho kudu.

Monthlo le ona o ne le mehuta e meraro ke monthlo metsi ke mogaladi, ke mogaakga fela ka moka dienywa tsa yona di ya swana ka moka ke tse dintsho. Di ya lewa motho a hwetsana dithlo a di ja kudu di lumisa mala.

3

Mmola sethlare sewe se bitswago mmola sona se ne le mohola kudu gape ka dienywa tsa onagape dienywa tsewe di bitswa gore ke dipola ba ja le tsona dipola a di fudiwe kowa gedimo di rasa fase a di thomisa go butswa bjale basetsana la bathlankana ba rwala masaka le malokwa le direto le dirotwana ba ya go topa dipola fela ona a o ne mehuta e mentsi ke o o tee fela a e sa le o monyane ke mmolana a e e mentsi ke mebolana goba mabolaane. Mmola o thusa batho kudu ka tsona dipola motho a topa dipola a be swere ke tlala o swanetse gore a hutswetse ka metsi a kgaphole ka diatla a hore mpa a leboge Mmola a fete fela dithoro tsa mmola a di mitsiwe di ya beta ka gore ke tse dikgolo.

4

Morula ona ke thlare se segolo kudu se setsebegago lefaseng la Mametsa le go ratega.

Morula o ratega kudu ka lebaka la go thabisa batho, fela a o thabisi ba ga Mametsa ba e nosi le setshaba ka moka ba ba nego le tsebo ya ona ba thaba kudu. Morula o enywa marula. Bjale a thoma gore sa fase, e see a matala bjale ka lona labaka lewe

banna ba thoma go lokisa dinti tsa go loga malokwa a go topa
 marula gape a ba feditse go loga malokwa awe basadi ba tsea
 malokwa ba ya maruleng banna ba sala gae ba dutsi bjale a bae tsatsi
 5 ka le tee fela go topa marula ba ya matsatsi a mantsinyana a ba
 kgobakanya felo go tee ba thlaba marula ka marapo a bitwago gore
 ke mathlabo ba tshela metsi ba suga ka diatla go fithlela marula a
 eba le metsi, a mantsi ba sugela ka teng ga dipitsa tse dikgolo
 kudu bjale wa bela go swana le bjala mowe basadi ba motse owe ba
 roma mokgekolo wa go tiya ba re bjale botsa banna gore bjale morula
 o wa rasa bjale mowe ke moka mokgekolo yowe o fithla pele ga
 banna a kwatama fase a losa a re kea kwa bana ba re morula o wa
 6 rasa ke moka banna ba fetola ka la gore re lebugile. Bjale mowe
 le bona ba sala ba botsa mokgalabje yeo a ba fetago ba re re kwa
 basadi ba re morula o wa rasa bjale mowe mokgalabje le ena o fetola
 ka la gore banna ba ges u basadi a ba bolabola taba ewe, ke
 lebogile bjale tiisang marapo le agele basadi bawe dirobe bjale
 dirobe ke lesaka le basadi ba topago marula ba tshela ntshe.

Bjale a go fedile go aga dirobe basadi ba motse ka moka ba
 topa marula ba tshela mowe dirobeng bjale ba thlaba marula ba
 tshela ka dipitseng tsa dikgolo bjale ba bitsa ka leina la gore
 mokgope mowe ba thoma go nwa ba thabile ba berekisa masemong
 7 ka ona go thusa go thlagola mabeleng le go dira letsema ka ona
 setshaba ka moka se thoma go nona kudu ewe ke yona thuso ya
 morula.

Monokane le ona o ne le dienywa tse ditala a di sa thoma go
 enywa fela a di budule ke tse dintshe motho a di ja ka maatla
 di lumisa mala.

Dithlare tsa naga ka moka di rata gore di tsebe ge maina a
 tsona ka go tlala fela re nyama a re butsisisa ga ba bagolo tse
 dingwe ba sa di tsebe maina a tsona.

8 Bjale maina a dithlare a rata go thlalosa ka bontsi ke thoma
 go thlalosa maina.

Monetsane, motlomna, moduba le modubatshipi. Modubatshipi
 ke o o tilego kudu.

RM/

Mokgoropo ona le dienywa tsa go befa kudu fela di ne le thuso
kudu gare ga dikgomo mabaka amo go se ne bjane bja dikgomo,
di thoša ke mokgôrôpô

Mogalatladi

Mogwasagwasa

Mothlumi

Modulatshwene

Motshiditshwene

Motshidi

Monadi

9 Mothokolo

Moreetheema

Moseemane

Mothlakolatshufi

Mosethla

Monkokololo

Mogapa

Motshwiriri

Motlepe

Leretse

Mohwelere

Mokabi

Radiepane

Mososo

Mokgapa

Monokori

Mmopo ona ke sethlare sa go rata ke dinonyana go nōpela
manopi a sona.

10 Mmaba o ne le thuso kudu gape bathong ka dienywa tsa ona fela
Mmaba o thoma go enywa tsa ona selemo. Bjale tsa tla tsa thoma
go butswa lethlabula go butswa ga tsona, di palega ka dithlogong
ya ba tse dikhubedu.

Bjale mowe bathlankana le banyana ba kitimela ntshe go fula
dipala bjale a ba fithlile gae natso e ba mokete o mogolo
wa dipaba tsewe di futswego. Fela ba thoma go di tshela metsing

gore di lolobe bjale ba tsee maraka ba hutswetse ka ona ba je
ba hore.

Mothlabišamadi

Motsere

Mmilo

Mosethla

Mogokgoma

Monšee

11

Mmopodu

Mothiba difate

Mphaya

Mphata

Morotheo

Morotheo Mabela

Seralaga

Mokata

Kgopha

Thoogo

Segaja

Mošunkwane

Mothlaja

Mmogapula

Mooka

Mosšee mane

Mogwagwa

Mogwakgwatha

Seririmooko

Modutwaane

Mogodire

Motshere

Mothlware

12

Lerokotlwa

Mophuroku

Morakane

Moumo

RM/

Mongana ona o ne le meetlwa ya di kobinyana o thusa batho ka go aga mešāša ya bona, a ba ile go tsoma diphoofolo kowa melaleng le mebotong mo go ne go le ditau gore di se ke tsa kgona go tsena mo robetseng ntshe gore di se ke tsa kgona go tsena ka mowe mošāšeng wa bona tsa ba bolaya.

Mogalatladi

Sephathwa

Molla tsepe

Monkokololo

Motshela kgwale

13

Lefookori

Lefepapoo

Mothlatswa

Mogokgothwane

Morakadidi

Modumela

Sebabane

Molaka ōna ke sethlare sa madi

Motshere

Mogwaane

Moretlwa

Mokgooba

Monoko.

A ke ōna maina a dithlare tsa fase leno la gesu la ga Mametša.

END S. 138